

## Intörn Hemşirelik Öğrencilerinin Olumsuz Çocukluk Deneyimleri ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki

### Correlation between Adverse Childhood Experiences and Psychological Well-Being of Intern Nursing Students

Esra KAYMAN<sup>1 A,B,C,E,F</sup>, Kenan DİLSİZ<sup>1 A,B,C,E,F</sup>, Güzide ÜĞÜCÜ<sup>2 A,B,D,E,F,G</sup>, Rana  
YİĞİT<sup>2 A,B,C,F,G</sup>

<sup>1</sup> Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Mersin, Türkiye

<sup>2</sup> Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Mersin, Türkiye

#### ÖZ

**Amaç:** Intörn hemşirelik öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile olumsuz çocukluk deneyimleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

**Yöntem:** Tanımlayıcı tasarımda gerçekleştirilen çalışmanın örneklemini, güç analizi kullanılarak 82 öğrenci olarak belirlenmiştir. Tanılanmış herhangi bir ruh sağlığı sorunu olmayan gönüllü intörn hemşirelik öğrencileri araştırmaya dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak, Öğrenci Bilgi Formu, Çocukluk Deneyimleri Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verileri; 20-24 Ocak 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak toplanmış ve 82 öğrencinin katılımıyla sonlandırılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistikler ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

**Bulgular:** Araştırmaya katılan öğrencilerin %63.1'inin kadın cinsiyette, %55.95'inin yurt/apartta yaşadığı ve %67.86'sının ise ailesinin gelirinin-giderine denk olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 21.96±0.71 yıldır. Çocukluk Deneyimleri Ölçek puan ortalamasının 31.90±10.98 ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puan ortalamasının 44.40±7.01 olduğu bulunmuştur. İki ölçeğin puanları arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde istatistiksel anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir (p=0.002; r= -0.331).

**Sonuç:** Intörn hemşirelik öğrencilerinin olumsuz çocukluk deneyimleri puanı arttıkça psikolojik iyi oluş puanlarının azaldığı bulunmuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Hemşirelik, hemşirelik öğrencileri, olumsuz çocukluk deneyimi, psikolojik iyi oluş.

#### ABSTRACT

**Objective:** This study was carried out to determine the correlation between psychological well-being levels of Intern nursing students and negative childhood experiences.

**Methods:** The sample of this descriptive design was determined as 82 students using power analysis. Voluntary intern nursing students without any diagnosed mental health problems were included in the study. As data collection tools, the Student Information Form, Early Life Experiences Scale, and the Psychological Well-Being Scale were used. The data were collected online between 20-24 January 2020 and ended with the participation of 82 students. Descriptive statistics and Pearson correlation analysis were used for the evaluation of the data.

**Results:** It was reported that students were 63.1% female, 67.86% equivalent their family income-expense and 55.95% lived in dormitory/apartment, The mean age of students was 21.96 ± 0.71 years. It was found that the mean score of Early Life Experiences Scale was 31.90 ± 10.98 and the mean score of Psychological Well-Being Scale was 44.40 ± 7.01. It was determined statistically significant, a weak and negative correlation between the scores of these two scales (p = 0.002; r = -0.333).

**Conclusion:** It was found that their adverse childhood experiences were increasing while the psychological well-being were decreasing.

**Key words:** Nursing, nursing students, adverse childhood experience, psychological well-being.

**Sorumlu Yazar:** Güzide ÜĞÜCÜ

Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Mersin, Türkiye

guzide.ugucu@outlook.com

Geliş Tarihi: 25.07.2020– Kabul Tarihi: 01.03.2021

Yazar Katkıları: A) Fikir/Kavram, B) Tasarım, C) Veri Toplama ve/veya İşleme, D) Analiz ve/veya Yorum, E) Literatür Taraması, F) Makale Yazımı, G) Eleştirel İnceleme

## 1. GİRİŞ

Gelişim bağlamsaldır. Bir ortam ve çevrede gerçekleşmektedir. Destekleyici çevre, bireylerin gelişimsel olarak biyo-psiko-sosyo-duygusal sağlığını koruyabilmeleri için önemlidir (1-3).

Bireylerin yaşamında aile, en yakın çevrede yer almaktadır. Bronfenbrenner'in Biyoekolojik Kuramında aile, mikrosistemde tanımlanmaktadır. Açık sistem olduğu için birey, aileyi ve aile ise bireyi etkilemektedir. Örneğin; çocuğun bireyselliğine saygı duyulduğu, koşulsuz kabul edildiği, sevildiği, değer gördüğü ve gelişiminin desteklendiği ailede büyümesi gelecekte sağlıklı erişkinler olmalarına temel oluşturur. Buna karşın; gelişimsel gereksinimlerinin ihmal ve istismar edildiği, bireyselliğinin ve varlığının önemsenmediği bir ailede büyüyen çocuğun şu anki ve gelecekteki sağlığı olumsuz etkilenmektedir (1,3).

İstenmeyen çocukluk deneyimleri olarak da bilinen olumsuz çocukluk deneyimleri (ACEs); çocuk ve gençlerin ailede yaşayabileceği potansiyel travmatik olayları ifade etmektedir. Söz konusu travmatik olaylar arasında; çocuğun fiziksel ve duygusal gereksinimlerinin ihmal edilmesi, aile içerisinde psikolojik, fiziksel ve cinsel olarak şiddete maruz kalması yer almaktadır. Ayrıca, çocuklar için işlevsel olmayan ailede büyüme de ACEs olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu işlevsel olmayan aile özelliklerine; ebeveynlerin çocuğun gelişimsel gereksinimlerine yönelik bilgi ve becerilerinin sınırlı olması, ailede yoksulluk, şiddet, çatışma, boşanma ve tutuklanmaların olması vb. örnek gösterilebilir (4,5).

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde yapılan araştırmalarda çocukluk dönemlerinde dört ya da fazla kez ACEs'e maruz kalan erişkinlerin diğerlerine göre; iki kat fazla sağlıklı olmayan beslenme alışkanlıkları olduğu, iki kat fazla alkol tükettiği, üç kat fazla sigara kullandığı, beş kat fazla erken yaşta cinselliği ve altı kat fazla adölesan gebeliği deneymediği, yedi kat fazla şiddet olaylarına dahil olduğu, onbir kat fazla tutuklandığı ve bağımlılık yapıcı madde kullandığı bildirilmektedir (4-6). Her altı kişiden birinin çocukluk döneminde dört veya daha fazla kez ACEs maruz kaldığı belirtilmektedir. Bu durum ACEs'in son derece yaygın bir olgu olduğunu göstermektedir. Uzun dönem etkileri düşünüldüğünde (kronik hastalık, madde bağımlılığı, ruh sağlığı sorunları vb.) ise; aile, topluluk ve toplumlar için ekonomik ve sosyal olarak yüksek maliyetlidir. Bu nedenle; günümüzde ACEs'e yönelik ABD'de sürveyans ve önleme çalışmaları yürütülmektedir (7).

Görülmektedir ki; aile ortamındaki ACEs, erişkin yaşamdaki sağlığı ciddi anlamda tehdit etmektedir (4-7). İntörn hemşirelik öğrencileri, yakın gelecekte meslek profesyonelleri olarak insanlara bakım vermeye başlayacaklardır. Bütüncül yaklaşım kapsamında; bakım verecekleri bireylerin sağlıkları gibi geleceğin hemşireleri öğrencilerin de kendi psikolojik iyi oluşları önemlidir. Li & Husson (2020)'un sistematik derlemesinde, hemşirelik öğrencilerinin dayanıklılık, stres ve psikolojik iyi oluşlarını temel alan 2008-2018 yılları arasında dahil edilme ölçütlerini karşılayan oniki araştırmanın bulguları gözden geçirilmiştir. Söz konusu çalışmada; Avustralya, Birleşik Krallık, Çin, Güney Afrika, Hindistan, İspanya ve Tayland gibi farklı ülkelerdeki hemşirelik öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının dayanıklılık ve streslerinden etkilendiği bildirilmektedir. Dayanıklılığı yüksek olan hemşirelik öğrencilerinin; streslerinin düşük ve psikolojik iyi oluşlarının yüksek olduğu raporlanmaktadır. Ayrıca aynı sistematik derlemede gözden geçirilen araştırmaların genellikle; hemşirelik öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları ile akademik tükenmişlikleri, öz-yeterlilikleri, eğitimsel kaynaklı stresleri, baş etme

yöntemleri ve sosyal destek kaynakları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olduğu belirtilmektedir (8). Bu ise; literatürde hemşirelik öğrencilerinin çocukluk dönemi ACEs ile şu anki psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiye yönelik çalışmaların eksikliği göstermektedir.

Bu araştırmada; doğrudan insan yaşamına dokunacak olan hemşirelik öğrencilerinin şu anki psikolojik iyi oluşları ile çocukluk dönemleri ACEs arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda söz konusu araştırma sonuçlarının; psikososyal yönden riskli grubu belirlemede ve eğitimcilerin hemşirelik öğrencilerine sağlayacakları danışmanlıkta yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

**Hipotezler:**

H0: Intörn hemşirelik öğrencilerinin olumsuz çocukluk dönemi deneyimleri ile şu anki psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişki yoktur.

H1: Intörn hemşirelik öğrencilerinin olumsuz çocukluk dönemi deneyimleri ile şu anki psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişki vardır.

## **2. GEREÇ VE YÖNTEMLER**

Tanımlayıcı tasarımdaki araştırma; hemşirelik öğrencilerinin çocukluk dönemi deneyimleri ile şu anki psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

### **Araştırmanın Evren ve Örneklemi**

Araştırmanın evrenini; verilerin toplandığı dönemde bir üniversitenin Hemşirelik Fakültesinde eğitim-öğretime devam eden 182 intörn hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Evrende olan ve araştırmacı olarak araştırmada yer alan iki intörn hemşirelik öğrencisi örnekleme dahil edilmemiştir. Örneklem, güç analizi kullanılarak çift yönlü hipotez, orta büyüklükte etki,  $\alpha=0,05$  tip I hata ve %80 güç olacak şekilde 82 öğrenci olarak belirlenmiştir (9). Tanılanmış herhangi bir ruh sağlığı sorunu olmayan, söz konusu üniversitenin intörn hemşirelik öğrencilerinden gönüllü olanlar araştırmaya dahil edilmiştir ve 82 öğrenciye ulaşıldığında veri toplama aşaması sonlandırılmıştır. Araştırma, Ocak – Nisan 2020’de yürütülmüş olup; veriler, 20–24 Ocak 2020 tarihlerinde toplanmıştır.

### **Kullanılan Veri Toplama Araçları**

Araştırmanın verilerinin toplanmasında; 4 sorudan oluşan Öğrenci Bilgi Formu, 15 maddeden oluşan Çocukluk Deyimleri Ölçeği ve 8 maddeden oluşan Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır (10,11).

### **Öğrenci Bilgi Formu**

Öğrencilerin cinsiyet, yaş, yaşadıkları yer ve ailelerinin gelir düzeyine yönelik toplamda 4 soru yer almıştır.

### **Çocukluk Deneyimleri Ölçeği (Early Life Experiences Scale-ELES)**

Gilbert ve arkadaşlarının (2003) geliştirdiği ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Akın ve arkadaşları (2013) tarafından yapılmıştır (10,12). Ölçek, 15 madde ve üç boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutları; Değersizlik İçeren (6., 7. ve 9. maddeler), Boyun Eğdirici

(1., 2., 3., 5., 10. ve 12. maddeler) ve Tehdit Edici (4., 8., 11., 13., 14. ve 15. maddeler) Anılar şeklindedir. Ölçekte 6., 7. ve 9. maddeler ters kodlanmaktadır. Tepki kategorisi 5’li derecelendirmeden (1= Bana hiç uygun değil.....5= Bana Tamamen Uygun) oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puan, en düşük 15 ve en yüksek 75’dir. Ölçekte kesim noktası bulunmamakla birlikte “ölçekten alınan puan arttıkça çocukluk dönemi olumsuz yaşantılar ve deneyimler artmaktadır” biçiminde yorumlanmaktadır (10). Geçerlik-güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa katsayısı 0,850 (10) ve bu araştırmada 0,909 olduğu belirlenmiştir.

### **Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Psychological Well-Being Scale-PWBS):**

Diener ve arkadaşlarının (2009) geliştirdiği ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Telef (2013) tarafından yapılmıştır (11,13). Ölçek, 8 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Yedili Likert tipte olan ölçekte “1=Kesinlikle Katılmıyorum.....7=Kesinlikle katılıyorum” olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puan, en düşük 8 ve en yüksek 56’dır. Ölçekte ters madde ve kesim noktası bulunmamakla birlikte “ölçekten alınan puan arttıkça bireylerin psikolojik iyi oluş düzeyleri artmaktadır” biçiminde yorumlanmaktadır (11). Geçerlik-güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa katsayısı 0,800 (11) ve bu araştırmada 0,859 olduğu belirlenmiştir.

### **Veri Toplama Araçlarının Uygulanması ve Etik Yönü**

Veri toplama formları uygulanmadan önce üniversitenin sosyal ve beşeri bilimler etik kurulundan etik onay (Tarih ve Karar No: 10/01/2020-31) alınmıştır. Elektronik ortama yüklenen veri toplama formunun web bağlantısı, öğrencilerle sosyal medya üzerinden paylaşılmıştır. Çevrimiçi yanıtlanan veri toplama formunun açıklama bölümünde araştırma ve kimlik bilgilerinin gizli kalmasına yönelik kısa bilgilendirme yapılmış, etik onay belgesi sunulmuştur. Öğrencilerin anketi tamamlamaları araştırmaya katılmaya gönüllü olmaları biçiminde yorumlanmıştır. Anket ve ölçeklerin tamamlanması için geçen sürenin ortalama 5 dakika olduğu belirlenmiştir. Minimal örneklem analizinde belirlenen 82 öğrenciye ulaşıldığında (20-24 Ocak 2020) veri toplama formuna erişim kapatılmıştır.

### **Verilerin Değerlendirilmesi**

Verilerin değerlendirilmesinde, SPSS 20.0 (Statistical Package for the Social Science version 20.0) istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin sosyodemografik özellikleri bağımsız değişken, ölçek puanları ise bağımlı değişkenleri oluşturmuştur. Normallik testlerinden Kolmogorov-Smirnov analizi kullanılarak ölçek puan ortalamalarının normal dağılım özelliği gösterdiği bulunmuştur ( $p>0,05$ ). Bu nedenle; hemşirelik öğrencilerinin çocukluk dönemi deneyimleri ile şu anki psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi için  $p<0,05$  olarak alınmıştır. Ayrıca; frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum gibi tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır (14,15).

### 3. BULGULAR

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine ilişkin bulgular sunulmaktadır. Öğrencilerin; %63.1’inin kadın cinsiyette, %48.81’inin 22 yaşında, %55,95’inin yurt/apartta yaşadığı ve %67,86’sının ise ailesinin gelirinin-giderine denk olduğu belirlenmiştir. Ayrıca; öğrencilerin yaş ortalamasının  $21.96 \pm 0.71$  yıl olduğu bulunmuştur.

**Tablo 1.** Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımına Yönelik Bulgular

Tanımlayıcı Özellikler	Gruplar	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	52	63.4
	Erkek	30	36.6
Yaşadığı yer	Yurt/apart	46	56.1
	Ailesi ile evde yaşıyor	19	23.2
	Arkadaşı ile evde yaşıyor	17	20.7
Ailesinin Gelir Düzeyi	Gelir giderden az	19	23.2
	Gelir gidere denk	56	68.3
	Gelir giderden çok	7	8.5

Tablo 2’de ölçekler ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları, standart sapma, en küçük ve büyük (min-max) değerler ve Cronbach alfa katsayıları gösterilmektedir. Çocukluk Deneyimleri Ölçek puan ortalamasının  $31,90 \pm 10,98$  ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puan ortalamasının  $44,40 \pm 7,01$  olduğu bulunmuştur.

**Tablo 2.** Ölçek Alt Boyutları ve Toplam Puan Ortalamalarına Yönelik Bulgular

Ölçek	$\bar{x} \pm S$	Min-max
<b>1.Çocukluk Deneyimleri Ölçeği (Toplam)</b>	$31.90 \pm 10.98$	15-57
1.1.Değersizlik İçeren Anılar Alt Boyutu	$7.06 \pm 2.54$	3-13
1.2.Boyun Eğdirici Anılar Alt Boyutu	$12.84 \pm 4.74$	6-26
1.3.Tehdit Edici Anılar Alt Boyutu	$12.00 \pm 4.87$	6-26
<b>2.Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Toplam)</b>	$44.40 \pm 7.01$	23-56

\*  $\bar{x}$ = ortalama, S= standart sapma, Min= en küçük değer, Max= en büyük değer

Tablo 3’de ölçek puan ortalamaları ve Pearson korelasyon analizine yönelik bulgular gösterilmektedir. Çocukluk Deneyimleri toplam ve alt boyutları ile Psikolojik İyi Oluş ölçek puanları arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir ( $p < 0.05$ ). Ayrıca, öğrencilerin Çocukluk Deneyimleri Ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur ( $p < 0.01$ ).

**Tablo 3.** Çocukluk Deneyimleri ve Psikolojik İyi Oluş Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiye Yönelik Pearson Korelasyon Analizine Yönelik Bulgular

Değişkenler	1.	1.1.	1.2.	1.3.	2.
<b>1.Çocukluk Deneyimleri Ölçeği (Toplam)</b>	1				
1.1.Değersizlik İçeren Anılar Alt Boyutu	0.836*	1			
1.2.Boyun Eğdirici Anılar Alt Boyutu	0.921*	0.696*	1		
1.3.Tehdit Edici Anılar Alt Boyutu	0.921*	0.683*	0.738*	1	
<b>2.Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (Toplam)</b>	-0.331 p=0.002	-0.268 p=0.015	-0.315 p=0.004	-0.299 p=0.006	1

\*İstatistiksel anlam düzeyi  $p<0.01$  ifade etmektedir

#### 4. TARTIŞMA

Bu araştırmada; intörn hemşirelik öğrencilerinin olumsuz çocukluk dönemi deneyimleri ile şu an ki psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda; “H0: Intörn hemşirelik öğrencilerinin olumsuz çocukluk dönemi deneyimleri ile şu an ki psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişki yoktur.” hipotezi sınanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; intörn hemşirelik öğrencilerinin Çocukluk Deneyimleri toplam ve alt boyutları ile Psikolojik İyi Oluş ölçek puanları arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu belirlenmiş ve H1 hipotezi desteklenmiştir ( $p<0,05$ ). Bu ise; intörn hemşirelik öğrencilerinin olumsuz çocukluk deneyimleri arttıkça şu anki psikolojik iyi oluşlarının azaldığını göstermektedir. Ayrıca; Çocukluk Deneyimleri Ölçeği toplam ve alt boyut ortalamaları arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur ( $p<0.05$ ). Bu durum; öğrencilerin herhangi olumsuz çocukluk deneyimlerinden (değersizlik içeren, boyun eğdirici ya da tehdit edici) biri arttıkça diğer olumsuz çocukluk deneyimlerinin de arttığını göstermektedir.

Wu, Yuan ve Kou'nun (2020) çalışmasında olumsuz çocukluk deneyimleri (ACEs) arttıkça ergenlik döneminde söz konusu bireylerin daha az olumlu sosyal davranış gösterdiği bildirilmiştir (16). Kim'in (2017), Güney Kore'deki üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada yüksek ACEs'in depresif semptom ve alkol tüketimini artırdığı bulunmuştur (17). Kelifa ve ark. (2020) çalışmasında ACEs'in doğrudan ve dolaylı olarak depresyona diğer bir söylemle üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarına olumsuz etkisi olduğu belirtilmiştir (18). Ross ve ark. (2020), olumsuz çocukluk deneyimlerinin sıklığının artması ile erişkin dönemdeki sağlık sorunlarının (fiziksel ve psikososyal) arttığı bildirilmiştir (19). Boyes ve ark. (2016) çalışmasında olumsuz çocukluk deneyimlerinin arttıkça psikolojik distresin arttığı, psikolojik ve duygusal iyi oluşun azaldığı belirtilmiştir (20). Bu araştırmanın bulguları; Wu ve ark. (2020), Kim (2017), Kelifa ve ark. (2020), Ross ve ark. (2020), Thai ve ark. (2020) çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Diğer bir söylemle, gençlerin olumsuz çocukluk deneyimleri ile şu an ki psikolojik iyi oluşları arasında negatif yönde bir ilişki vardır. Olumsuz çocukluk deneyimleri azaldıkça gençlerin şu anki psikolojik iyi oluşları artmaktadır (16-21).

Çin, Güney Kore, Vietnam ve ABD gibi ülkelerde yapılan bu çalışmalar ulus, kültür, örneklem değişse de olumsuz çocukluk deneyimlerinin, üniversite öğrencilerinin şu anki psikolojik iyi oluşları ile negatif yönde ilişkisi olduğuna dikkat çekmektedir (16-20). Bu durum;

erken çocukluk dönemlerinin ve çocuğun gelişim döngüsünde ailenin kritik bir öneme sahip olması ile ilişkilendirilebilir.

Ross ve ark. (2020) çalışmasında psikolojik dayanıklılığın ACEs'in olumsuz etkilerini azaltıcı etkisinin olduğu belirtilmiştir (19). Doğan ve Yavuz (2020)'un çalışmasında ise olumlu çocukluk deneyimlerinin erişkin yaşamdaki psikolojik dayanıklılığı olumlu yönde etkilediği bildirilmiştir (22). Doğan ve ark. (2020), Ross ve ark. (2020) çalışma sonuçları, bu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir (19,22). Görülmektedir ki; olumlu çocukluk deneyimleri, erişkin yaşamdaki psikolojik dayanıklılığı ve dolaylı olarak psikolojik iyi oluşu olumlu yönde desteklemektedir.

## 5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada; intörn hemşirelik öğrencilerinin olumsuz çocukluk deneyimleri arttıkça şu anki psikolojik iyi oluşlarının azaldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte; değersizlik içeren, boyun eğdirici ya da tehdit edici çocukluk deneyimlerinden herhangi biri arttıkça diğer olumsuz çocukluk deneyimlerinin de arttığı bulunmuştur.

Yakın gelecekte meslek profesyonelleri olarak doğrudan insan yaşamına dokunacak olan hemşirelik öğrencilerinin şu anki psikolojik iyi oluşlarının güçlendirilmesi ve dayanıklılıklarının artırılması önemlidir. Lisans eğitimi süresince hemşire eğitimcilerin sundukları danışmanlık sırasında, öğrencilerin bireysel ve mesleki gelişimini desteklemek amacıyla bütüncül değerlendirme yapmaları bir gerekliliktir. Bu nedenle; eğitim alanında olan danışmanların, öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını, olumsuz çocukluk deneyimlerini ve psikolojik dayanıklılıklarını belirli aralıklarla değerlendirmeleri önerilebilir.

Öncelikli amaç; olumsuz çocukluk deneyimlerinin önüne geçmek, önlemek ya da olumlu deneyimlerle değiştirmektir. Erken dönemdeki bu girişimler düşük maliyetli-etkili olabileceği gibi; çocuk, ergen ve gelecekte erişkin ruh sağlığını olumlu yönde destekleyeceği düşünülmektedir. Buna karşın, intörn hemşirelik öğrencilerinin çocukluk dönemlerine gitmek ve olumsuz deneyimleri olumlu olanlarla değiştirmek olası değildir.

Bu kapsamda; öğrencilerin psikososyal yönden riskli ailede büyüme, şu anki psikolojik iyi oluşlarını belirleme ve artırma, psikolojik dayanıklılıklarını güçlendirme konusunda danışmanlık faaliyetleri yürütülebilir. Olumsuz çocukluk deneyimlerine maruz kaldığı belirlenen öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkilemeye ve psikolojik dayanıklılıklarını artırmaya yönelik girişimsel çalışmaların yapılması ve etkilerinin değerlendirilmesi önerilebilir.

Olumsuz çocukluk deneyimleri yalnızca intörn hemşirelik öğrencilerini değil aynı zamanda tüm toplumu etkileyen ve ilgilendiren bir olgudur. Bu nedenle, daha farklı ve geniş örneklerle yapılacak kesitsel, ilişkisel ve girişimsel çalışmalara gereksinim vardır.

### Araştırmanın Etik Yönü

Veri toplama formları uygulanmadan önce üniversitenin sosyal ve beşeri bilimler etik kurulundan etik onay (Tarih ve Karar No: 10/01/2020-31) alınmıştır.

## Çıkar Çatışması

Bu çalışmada yazarların çıkar çatışması durumları yoktur.

## KAYNAKLAR

1. Santrock, J. W. (2019). *Life-Span development*. 17th ed. New York: Mc Graw Hill.
2. Yavuzer, H. (2017). *Gelişimin İncelenmesi*. Çocuk Psikolojisi. 41. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
3. Miller, P. H. (2016). *Theories of developmental psychology*. 6th ed. New York: World Publishers.
4. American Academy of Pediatrics. (2014). Adverse childhood experiences and the lifelong consequences of trauma. [https://www.aap.org/en-us/documents/ttb\\_aces\\_consequences.pdf](https://www.aap.org/en-us/documents/ttb_aces_consequences.pdf). (Erişim tarihi: August 13, 2020).
5. Danese, A., McEwen, B. S. (2012). Adverse childhood experiences, allostasis, allostatic load, and age-related disease. *Physiology & Behavior*, 106(1), 29-39.
6. Chen, M., & Lacey, R. E. (2018). Adverse childhood experiences and adult inflammation: Findings from the 1958 British birth cohort. *Brain, behavior, and immunity*, 69, 582-590.
7. CDC. Preventing Adverse Childhood Experiences. [https://www.cdc.gov/violenceprevention/aces/fastfact.html?CDC\\_AA\\_refVal=https%3A%2F%2Fwww.cdc.gov%2Fviolenceprevention%2Facestudy%2Ffastfact.html](https://www.cdc.gov/violenceprevention/aces/fastfact.html?CDC_AA_refVal=https%3A%2F%2Fwww.cdc.gov%2Fviolenceprevention%2Facestudy%2Ffastfact.html) Accessed August 15, 2020.
8. Li, Z. S., & Hasson, F. (2020). Resilience, stress, and psychological well-being in nursing students: A systematic review. *Nurse Education Today*, 104440, 1-13.
9. Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.-G. (2009). Statistical power analyses using G\*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41, 1149-1160.
10. Akın, A., Uysal, R., & Çitemel, N. (2013). Çocukluk deneyimleri ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1541-1550.
11. Telef, B. B. (2013). Psikolojik iyi oluş ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 374-384.
12. Gilbert, P. Cheung, M. S. P. Grandfield, T. Campey, F. Irons, C. (2003). Recall of threat and submissiveness in childhood: Development of a new scale and its relationship with depression, social comparison and shame. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 10,108–115.
13. Diener, E., Wirtz, D., Biswas-Diener, R., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D. W., et al.. (2009). New measures of well-being. In *Assessing well-being* (pp. 247-266). Springer, Dordrecht.
14. Alpar, R. (2016). *Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
15. Kalaycı, Ş. (2017). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Dinamik Akademi.
16. Wu, J., Yuan, M., & Kou, Y. (2020). Disadvantaged early-life experience negatively predicts prosocial behavior: The roles of Honesty-Humility and dispositional trust among Chinese adolescents. *Personality and Individual Differences*, 152, 109608.
17. Kim, Y. H. (2017). Associations of adverse childhood experiences with depression and alcohol abuse among Korean college students. *Child abuse & neglect*, 67, 338-348.



18. Kelifa, M. O., Yang, Y., Herbert, C., He, Q., & Wang, P. (2020). Psychological resilience and current stressful events as potential mediators between adverse childhood experiences and depression among college students in Eritrea. *Child Abuse & Neglect*, *106*, 104480.
19. Ross, N., Gilbert, R., Torres, S., Dugas, K., Jefferies, P., McDonald, S., et al.. (2020). Adverse childhood experiences: assessing the impact on physical and psychosocial health in adulthood and the mitigating role of resilience. *Child Abuse & Neglect*, *103*, 104440.
20. Boyes, M. E., Hasking, P. A., & Martin, G. (2016). Adverse life experience and psychological distress in adolescence: Moderating and mediating effects of emotion regulation and rumination. *Stress and Health*, *32*(4), 402-410.
21. Thai, T. T., Cao, P. L. T., Kim, L. X., Tran, D. P., Bui, M. B., & Bui, H. H. T. (2020). The effect of adverse childhood experiences on depression, psychological distress and suicidal thought in Vietnamese adolescents: findings from multiple cross-sectional studies. *Asian journal of psychiatry*, *102134*, 1-12.